

LESNI DELAVEC

Glasiilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica štev. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 12.

Ljubljana, dne 15. junija 1923.

Leto II.

Protokol

kongresa lesnih delavcev Jugoslavije dne 6., 7., 8. in 9. maja 1923 v Ljubljani.

II.

Seja kongresa se nadaljuje točno ob 2. uri popoldne. Predseduje s. Rebrič, ki prosi, naj bi poročevalci svoja poročila podajali stvarno, kratko in jedrnato, da se delo kongresa ne bo po nepotrebnem zavlačevalo. Nato podeli besedo sod. Kordiču, ki nadaljuje svoje dopoldansko poročilo. Med drugim prečita tudi odlok sodišča tičoči se spora med na zagrebškem kongresu iz leta 1920 izvoljeno upravo in pa takozvanim bolje rečeno samozvanim akcijskim odborom, ki se je s pomočjo oblasti polotil premoženja organizacije. Nato s. Kordič poda pregled o stanju strokovne organizacije lesnih delavcev na Hrvatskem in Slavoniji. Tako kakor v Zagrebu je bilo tudi po deželi. Tudi tam je naša organizacija silno trpela. Posla bomo imeli dosti, kajti v nič manj kakor v štiridesetih krajih je potrebno upostaviti oziroma obnoviti podružnice. V vseh teh krajih je trpela naša strokovna organizacija, vsled reakcije mnogo pa tudi vsled kaosa, ki so ga ljudje okoli akcijskega odbora namenoma povzročali. S tem je s. Kordič svoje poročilo zaključil.

Predsednik s. Rebrič da besedo s. Mesarošu, ki poda poročilo o razmerju strokovne organizacije lesnih delavcev v Srbiji in Vojvodini. Iz njegovega poročila je bilo posneti, da je strokovni pokret lesnih delavcev v Srbiji in Vojvodini trpel ravno tako kakor na Hrvatskem in Slavoniji. Tudi tam je reakcija uganjala svoje orgije. „Obznano“ so oblasti zlorabliale, strokovno organizacijo lesnih delavcev pozapirale, premoženje konfiscirale, funkcionarje preganjale itd.

Le žal, da je moral tudi s. Mesaroš svoje poročilo prekiniti, ker se je pričel na vrtu poleg dvorane, v kateri je zboroval kongres, neki koncert ruskih kazakov. Predsednik s. Rebrič je radi tega moral ob pol 4. uri popoldne sejo zaključiti. Predno pa se je seja zaključila je kongres soglasno sklenil, da se koncerta ne zvanih ruskih kazakov izmed udeležencev kongresa nihče ne udeleži. Ob enem se je tudi sklenilo, da prihodnja seja prične drugi dan, to je 7. maja, zjutraj. Vsi oni delegati, ki ne bodo točno ob določeni uri na svojem mestu, morajo plačati 10 Din globe. Zadnji sklep je bil sprejet na predlog s. Tokana, ki je pozneje moral vsled zamude pol minute sam tudi poseči v žep. Nabrani denar se je določilo za obrambeni sklad zveze lesnih delavcev Jugoslavije.

Dne 7. maja točno ob 8. uri zjutraj otvori predsednik s. Tokan sejo kongresa. Prečita se seznam delegatov. Navzoči so

vsí. Za nadaljevanje svojega poročila dobi besedo s. Mesaroš, ki poda pregleden tabelaričen izkaz o stanju članstva podružnic posameznih krajev Srbije in Vojvodine. Njegov tabelaričen pregled se nanaša na število vposlenega delavstva v obratih lesnoindustrijskih panog. Nadalje pregled vposlenih delavk in vajencev, kakor tudi pregled konjskih sil. V splošnem je bil izkaz s. Mesaroša zelo izčrpan.

Poročilo o blagajniškem stanju strokovnih organizacij lesnih delavcev v Srbiji in Vojvodini poda s. Pavlovič.

Blagajniško poročilo Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo poda s. Bradeško. V nadaljnem pojasni s. Bradeško tudi delovanje osrednjega društva, ki je zvezano z velikimi težavami, ker so lesnoindustrijski obrati silno raztreseni in tudi niso tako veliki kakor je to slučaj na primer na Hrvatskem in Slavoniji. Opraviti imamo tudi v organizatoričnem oziru z nasprotniki demokratskega, narodnosocijalnega in klerikalnega kalibra. Vsi ti meščanski elementi skušajo z najbolj podlo demagogijo dobivati pristašev in zaslonbo tudi med delavstvom. Vse eno je pa naša strokovna organizacija v Sloveniji čvrsta in dobro disciplinirana. Boji sicer niso pogosti, ali kadar se vodijo, tedaj se vodijo ostro in uspešno.

S. Pavlovič je mnenja, da bi bilo potrebno podati delegatom računsko poročilo tudi za Hrvatsko in Slavonijo.

Javi se za besedo s. Cvitanovič in prečita računski zaključek za Hrvatsko in Slavonijo. Prilpominja, da zaključek ni popoln, ker nekatere podružnice niso pravočasno obračunale.

S. Krpan iz Broda na Savi obširno poroča o delovanju lesnih delavcev v Brodu na Savi.

S. Wolfant iz Karlovca poroča o delovanju podružnice lesnih delavcev svojega kraja in o društvenem materijalu, katerega je prejela podružnica v Karlovcu.

S. Mitič iz Niša povdarja, da nekatere podružnice že pred Obznano niso vršile svojo dolžnost in da se tudi neki dolgovi niso vodili v evidenci.

Poročilo o podružnici lesnih delavcev v Novem Sadu poda s. Besermajer, ki ob enem daje pregled o poteku stavke tamkaj. Pravi, da bo podružnica v Novem Sadu po kongresu pričela redno obračunavati.

S. Maftež iz Mitrovice poroča, da se je mitroviška podružnica vsled stavke zadolžila. Do meseca maja 1922 so obračunavali akcijskemu odboru v Zagrebu. Sedaj ima podružnica v Mitrovici zopet K 14.000, katere bodo odračunali pokrajinskemu odboru.

S. Kordič izpopolnjuje poročilo sklicujoč se na sklepe plenarne seje ter izjavlja, da društven materijal ni Novakov, temveč imovina zveze lesnih delavcev Jugoslavije ozir. naš.

S. Žuk iz Capraka poroča o stanju tamošnje podružnice ter toži na nered, katerega je v podružnici zagrešil Gall.

S. Jovanović iz Osjeka poda blagajniško poročilo podružnice v Osjeku od 20. januarja do 31. decembra 1922. Poročilo za leto 1923 bo podal pokrajinski konferenci, katero bo sklical pokrajinski odbor v Zagrebu.

Predsednik s. Tokan predstavi na kongres došlega tajnika internacionalne Unije lesnih delavcev sod. Voudenberga iz Amsterdama in mu ob enem tudi podeli besedo. S. Voudenberg najprej pozdravi kongres v imenu internacionalne Unije lesnih delavcev, nakar govori o nujni potrebi enotne organizacije lesnih delavcev Jugoslavije ter pristopa v internacionalno Unijo lesnih delavcev. Obširno razlaga politično situacijo in vzroke, radi katerih je nastal razcep. Sodrug Voudenberg kot Holandec je govoril pravilno Nemščino. Njegov govor je prevel s. Šterk iz Zagreba.

S. Rebrič iz Beograda ima o nekaterih delih govora s. Voudenberga svoje pomisleke.

Da se s. Voudenberg o celotnem položaju in organizacijskih razmerah posameznih pokrajin Jugoslavije pouči, predlaga s. Šterk, naj kongres določi štiri sodruge, ki naj bi sodrugu Voudenbergu dali preko poldneva potrebna pojasnila. S tem nalogom so bili poverjeni sodrugi Mesaroš (Beograd), Anič (Bosna), Šterk (Zagreb) in Tokan (Ljubljana).

Predsednik prečita brzojavke lesnih delavcev iz Varaždina in Broda na Savi, v katerih sodrugi kongres pozdravljajo in prosijo, da se vrše razprave tudi v njihovem imenu (odobravanje). Nadalje prečita predsednik poverilnico lesnih delavcev v Sremskih Karlovcih, s katero pooblašča s. Besermajerja iz Novega Sada, da jih na kongresu zastopa. Nato poroča s. Anič (Sarajevo) o poteku ujedinjevalne akcije, katera je bila v teku in koje namen je bil najpoprej združiti strokovno organizacije lesnih delavcev Bosne in Hercegovine s strokovno organizacijo lesnih delavcev v Srbiji. Temu ujedinjenju imelo bi slediti ujedinjenje z vsemi lesnimi delavci Jugoslavije. Omenja tudi persekucije od strani oblasti v Sarajevu, ki so strokovno organizacijo lesnih delavcev razpustili in pri ponovnem vlaganju pravil proponentu svetovali, naj pristopijo h Glavni delavski zvezi (Glavni radnički savez). Pravil jim potrdili niso. Nad vsem onim delavstvom, ki noče pristopiti h Glavni delavski zvezi oblast v Bosni še danes vrši teror. Nič boljši ni v Dalmaciji.

S tem so bila poročila končana. S. Rebrič predlaga, naj bi se razprava o poročilih opustila, da se prihrani dragoceni čas; pač pa naj centralni odbor, ki se ga bo izvolilo, sestavi pregledno poročilo in ga vpošlje vsem pokrajinskim odborom. Ta predlog kongres sprejme.

Kongres preide na točko zedinjenje, pravila in pravilnik, o kateri poroča s. Tokan. Najpopreje nariše zgodovino dela, ki se je vršilo na tem polju tekom zadnjih petih let, odkar se je izvršil prevrat. Spominja se prvega kongresa v Zagrebu, na katerem je vladalo tako razpoloženje, ki je v naprej izključevalo vsak pozitiven rezultat. Razmere so se polagoma izpreminjali in so dozoreli tako daleč, da je sedaj združitev ne le mogoča, temveč tudi nujno potrebna. Potrebno je torej, da tej točki dnevnega reda posvetimo največjo pozornost. Mnogokrat so se slišali očitki, da smo mi v Sloveniji zakrivili, da do zedinjenja še ni prišlo. To pa ne odgovarja resnici. Mi smo bili od vsega začetka uverjeni, da samostojne pokrajinske strokovne organizacije lesnih delavcev nimajo bodočnosti, to tembolj, ker smo mi edini prišli iz velike centralne organizacije lesnih delavcev bivše Avstrije. Videli pa smo takoj, da je po-

treben gotov čas za proces razvoja. V tem so nas utrdili različna mnenja in različni nazori, ki pa od početka nikakor niso prikladni in tudi niso dajali nobenega jamstva za obstoj in procvit take organizacije kakor so si jo mnogi sodrugi v svoji gorečnosti zamišljali. Treba je bilo počakati, da prevroče misli nekoliko ohlade in iztreznijo. Med tem pa smo pazno sledili vsem dogodkom, se obvarovali katastrofe, ki je zadela bratske naše organizacije v ostalih pokrajinah, in smatramo, da je po iztreznjenju prišel trenotek, ki nam vsem veleva, da skupno in složno pristopimo k delu.

Da bo to delo uspešno, se ne smemo izgubljeni v malenkostih. Preko vsega, kar je bilo, preidimo k pozitivnemu vstvarjanju take organizacije, ki bo spajala ves proletarijat lesnoindustrijskih panog Jugoslavije. Preteklost naj nam služi le kot vzgled kako se delati ne da.

Z veseljem smo prejeli obvestilo, da se namerava sklicati ta kongres. Vendar pa smo smatrali za potrebno, da se pred kongresom še vrši ožja konferenca, na kateri naj bi se določile smernice za delo tega kongresa, ki bi zajamčili pozitiven uspeh. Naš predlog za sklicanje predkonference je našel hvalevreden odmev. Odzvala se je tudi takozvana Novakova grupa v Zagrebu. Le žal, da se Novakova grupa potem predkonference ni udeležila. Ta grupa je za konferenco hotela poslati s. Krekiča, ki pa ni ne član kake strokovne organizacije lesnih delavcev, ne lesni delavec kot tak. Njega priznati kot delegata lesnih delavcev nismo mogli, ker ga poznamo kot človeka, s katerim se o konsolidaciji strokovnega pokreta govoriti ne more, če se njemu a priori ne prizna vrhovno vodstvo. Priznati ga tudi nismo mogli radi tega, ker spada med one vrste delavskih voditeljev, katerih nihče ni zval in tudi ne volil, ampak se samovlastno silijo in vrivajo v ospredje. Zato smo ga odklonili. To je dalo povod takozvanemu akcijskemu odboru, katerega mimogrede rečeno tudi nihče volil ni, da na predkonferenco svojih delegatov ni poslal. Konferenca se je vse eno vršila in kakor današnji kongres dokazuje z dobrim uspehom. Vršila se je dne 23. aprila 1923 v Ljubljani.

Zapisnik konference (katerega smo priobčili v zadnji številki) prečita s. Mesaroš.

Potem, ko se je s. Tokan dotaknil še vseh onih vprašanj, ki so v zvezi s centralno strokovno organizacijo, in razložil načrt konstrukcije, notranje uredbe in poslovanja, se je pričelo čitanje pravil.

S. Pavlovič (Beograd): da se razprava o ti točki ne zavleče predolgo, predlagam, da se vsakemu delegatu prizna le po pet minut govora.

S. Vodusek (Zagreb) se protivi temu predlogu in je mnenja, da ne gre čas govora pri tako velevažni stvari reducirati na minimum.

S. Trebčanin (Jagodina) je nazora, da se pravila kar tako brez vsake razprave sprejeti ne morejo, ker je vsak delegat moralno odgovoren za svoje delo. Tudi Predojevič (Zagreb) govori o važnosti pravil.

S. Rebrič (Beograd) se strinja z izvajanji predgovornikov. Pravi, temelj zedinjenju je postavljen, o nadaljnem se bo treba sporazumeti.

Ker je ura 12, se seja prekine in se nadaljuje ob dveh popoldne.

Resolucija.

Po razpravi o tarifni politiki je kongres lesnih delavcev, ki se je vršil dne 6., 7., 8. in 9. maja 1923 v Ljubljani, sprejel sledečo resolucijo:

1. Ekonomska kriza, katera je zavlada po vojni po celem svetu, je zadobila značaj permanence. Naravno, da tudi Jugoslaviji ni prizanesla. Kratka delna prosperiteta, katera je v posameznih pokrajinah trajala dve leti, je pri kraju. Prvi početki krize so se počeli javljati že meseca novembra pretečenega leta. Že sedaj, ko bi moralo biti delo v polnem teku, se nahaja 10 odstotkov lesnih delavcev brez posla. Vse kaže, da bo brezposelnost naraščala tako, da je meseca avgusta pričakovati, da poskoči brezposelnost lesnih delavcev na 30 do 40 odstotkov. Prosperiteta oziroma konjunktura, ki jo je bilo opaziti v posameznih pokrajinah, je imela čisto umeten in špekulativen značaj. Vezana je bila ozko s stavbarstvom, ki se je od posameznih špekulantov in raznih delniških družb pospeševalo le v toliko, v kolikor jim je to neslo dovoljnih dobičkov.

2. Brezposelnost na eni in draginja na drugi strani ograža eksistenčne pogoje lesnih delavcev do nevdržnosti. K temu prihaja še kršenje osemurnega delavnika od strani delodajalcev, kar brezposelnost samo še povečuje. Splošno krizo bodo delodajalci skušali izkoristiti, da delovno dobo podaljšajo, kar bo položaj lesnih delavcev še poslabšalo. Iz vseh teh razlogov poziva kongres vso lesno delavstvo na obrambo osemurnega delavnika.

Poleg brezposelnosti in druginje ovira lesne delavce pri svojem prizadevanju po izboljšanju svojega materijalnega položaja napram delavskemu pokretu naperjena reakcija, ki jo delodajalci istotako zlorabljajo za poslabšanje delovnih in plačilnih pogojev. V Jugoslaviji vladajoča reakcija, vsled katere lesni delavci v posameznih pokrajinah niso mogli ustvarjati svojih organizacij, služi delodajalcem kot vzpodbuda v postopanju proti delavcem.

3. Lesno delavstvo se nahaja pred velikimi boji. Te boje bo zamoglo voditi uspešno le tedaj, če bo zbrano v eni enotni strokovni organizaciji. Vsaka razdvojenost v zastopanju svojih interesov in vsak drug nazor o organizaciji bi za lesno delavstvo neminovno pomenil nazadovanje najmanj deset let.

4. Kongres konstatira, da je jaka centralizirana zveza predpogoj vsake uspešne tarifne in borbene politike. Da se ta namen doseže, je potrebno, da se podružnice naslanjajo na centralno vodstvo in da bodo podružnice vezane na sklepe kongresa.

5. Kongres poziva lesne delavce cele Jugoslavije na energično borbo za priznanje svobodnega združevanja in zborovanja v celi državi, ker je od te pravice odvisna uspešna agitacija med lesnimi delavci za pridobivanje članstva in ker bodo lesni delavci le potom močnih podružnic sposobni braniti svoje pridobitve in dobivati novih.

Druga resolucija.

Kongres lesnih delavcev vršeči se dne 6., 7., 8. in 9. maja 1923 v Ljubljani.

Poleg ostalih točk dnevnega reda, o katerih je sklepal kongres, je bilo rešeno tudi eno izmed najvažnejših vprašanj — vprašanje ujedinjenja, — 41 delegatov s 73 glasovi, ki so zastopali 7336 organiziranih lesnih delavcev vseh pokrajin Jugoslavije, se je solidarno izreklo za združitev. Baš temu vprašanju, ki je za lesne delavce naravnost življenskega pomena, je kon-

gres posvetil svojo največjo pozornost. Radi nujne potrebe enotne fronte vseh lesnih delavcev se je kongres pečal z vprašanjem stališča, katerega je kazalo zavzeti napram kongresu vršečim se dne 13. maja 1923 v Brodu na Savi. Z ozirom na to je bila sprejeta ta-le

resolucija.

1. Izvoli se tričlanska delegacija, katera se ima podati na kongres v Brod.

2. Po kongresu izvoljeni delegaciji se nalaga, da na podlagi sklepov sprejetih na kongresu lesnih delavcev v Ljubljani predlaga delegatom v Brodu združitev vseh lesnih delavcev Jugoslavije v enotno fronto z eno samo centralno upravo na čelu s pripombo, da je ustvaritev enotne centralne strokovne organizacije edino izhodišče iz bednega in mizernega ekonomskega položaja, v katerem se lesni delavci nahajajo.

3. Kot dokaz gorenje trditve odnosno potrebe kongres konstatira, da tekom zadnjih dveh let, odkar so lesni delavci razcepljeni na dva dela, ni bilo mogoče ničesar koristnega izvršiti. Interesi lesnih delavcev so bili zapostavljeni, kar je imelo za posledico, da se je njihovo gospodarsko stanje znatno poslabšalo. Poslabšanju je bila kriva razcepljenost.

4. Kongres pričakuje, da bodo sklicatelji kongresa v Brodu kakor tudi delegatje na istem ob 12. uri uvideli ter priznali napake preteklega časa kakor tudi posledice teh napak in da se bodo to pot odzvali pozivu na sodelovanje pri ustvarjanju enotne zveze lesnih delavcev Jugoslavije. V to svrhu se imajo pričeti pogajanja obeh delov, kojih namen bi bil končna združitev v zvezi lesnih delavcev Jugoslavije s sedežem v Ljubljani.

Ako bi se pojavili glede ustvarjanja enotne fronte težkoče zbog posameznih oseb, katerim radi eventualnih osebnih ambicij enotna organizacija ne ugaja, nalaga kongres novo izvoljenemu centralnemu odboru porabiti vso svojo energijo v svrhu pridobivanja širokih mas lesnih delavcev in rešiti jih ljudi, ki javno in zavestno cepajo sile teh mas.

6. Kongres nalaga novo izvoljenemu centralnemu odboru, da ima to resolucijo vposlati vsem delegatom, ki so sodelovali na kongresu v Brodu na Savi.

Resolucija je bila sprejeta soglasno.

Ostale resolucije priobčimo prihodnjič.

Fr. Uršič:

Dohodnina od mezd.

Vdovec brez otrok ima isto druginjsko doklado kakor samec, vdovec z enim otrokom isto kakor oženjeni brez otrok, vdovec z dvema otrokoma isto kakor oženjeni z enim otrokom itd.

Da bomo uporabljali lažje te tabele navedimo nekaj izgledeov.

1. Samec v Ljubljani je imel skupnih službenih (ali mezdnih) prejemkov 42.240 K. Po tabeli 1. znaša druginjska doklada 35.040 K; ostanek 7.200 K je obdavčljiva plača. Ker pa je dohodek do 10.000 K (kakor bomo pozneje videli) prost dohodnine, ni plačati nikakega davka.

2. Oženjeni uslužbenec v Kočevju, z enim otrokom, je imel skupnih službenih prejemkov 44.060 K. Obdavčljiva plača znaša po tabeli 2. le 6100 K. Tudi tu ni plačati nikakega davka, ker ne presegajo dohodki zneska 10.000 K.

i. tabela.

Ljubljana, Maribor in Prekmurje.

Skupni službeni prejemki (v kronah)								Obdavčljiva plača
Samec	oženjen							
	brez otr	1 otrok	2 otroka	3 otroci	4 otroci	5 otrok	6 otrok	
24.040	31.340	38.640	45.940	53.240	60.540	67.840	75.140	3600
24.360	31.660	38.960	46.260	53.560	60.860	68.160	75.460	3920
24.680	31.980	39.280	46.580	53.880	61.180	68.480	75.780	4240
29.180	36.480	43.780	51.080	58.380	65.680	72.980	80.280	4360
29.540	36.840	44.140	51.440	58.740	66.040	73.340	80.640	4720
29.900	37.200	44.500	51.800	59.100	66.400	73.700	81.000	5080
30.020	37.320	44.620	51.920	59.220	66.520	73.820	81.120	5200
30.320	37.620	44.920	52.220	59.520	66.820	74.120	81.420	5500
30.620	37.920	45.220	52.520	59.820	67.120	74.420	81.720	5800
30.920	38.220	45.520	52.820	60.120	67.420	74.720	82.020	6100
od 41.440 do 46.240 znaša drag. dokl. 35.040	od 48.740 do 53.540 znaša drag. dokl. 42.340	od 56.040 do 60.840 znaša drag. dokl. 49.640	od 63.340 do 68.140 znaša drag. dokl. 56.940	od 70.640 do 75.440 znaša drag. dokl. 64.240	od 77.940 do 82.740 znaša drag. dokl. 71.540	od 85.240 do 90.040 znaša drag. dokl. 78.840	od 92.540 do 97.340 znaša drag. dokl. 86.140	Obdavčljiva plača se dobi, če se odšteje od skupnih službenih prejemkov tu navedena draginjska doklada.
od 49.960 do 57.160 znaša drag. dokl. 37.960	od 57.260 do 64.460 znaša drag. dokl. 45.260	od 64.560 do 71.760 znaša drag. dokl. 52.560	od 71.860 do 79.060 znaša drag. dokl. 59.860	od 79.160 do 86.360 znaša drag. dokl. 67.160	od 86.460 do 93.660 znaša drag. dokl. 74.460	od 93.760 do 100.960 znaša drag. dokl. 81.760	od 101.060 do 108.260 znaša drag. dokl. 89.060	
od 38.520 do 43.320 znaša drag. dokl. 32.120	od 45.820 do 50.620 znaša drag. dokl. 39.420	od 53.120 do 57.920 znaša drag. dokl. 54.020	od 60.420 do 65.220 znaša drag. dokl. 46.720	od 67.720 do 72.520 znaša drag. dokl. 61.320	od 75.020 do 79.820 znaša drag. dokl. 68.620	od 82.320 do 87.120 znaša drag. dokl. 75.920	od 89.620 do 94.420 znaša drag. dokl. 83.220	
od 47.040 do 54.240 znaša drag. dokl. 35.040	od 54.340 do 61.540 znaša drag. dokl. 42.340	od 61.640 do 68.840 znaša drag. dokl. 44.640	od 68.940 do 76.140 znaša drag. dokl. 56.940	od 76.240 do 83.440 znaša drag. dokl. 64.240	od 83.540 do 90.740 znaša drag. dokl. 71.540	od 90.840 do 98.040 znaša drag. dokl. 78.840	od 98.140 do 105.340 znaša drag. dokl. 86.140	

2. tabela. Kočevje, Kranj, Logatec, Novo mesto, Ptuj, Celje.

24.040	31.340	38.640	45.940	53.240	60.540	67.840	75.040	3600
24.360	31.660	38.960	46.260	53.560	60.860	68.160	75.460	3920
24.680	31.980	39.280	46.580	53.880	61.180	68.490	75.780	4240
27.720	35.020	42.320	49.620	56.920	64.220	71.520	78.820	4360
28.080	35.380	42.680	49.980	57.280	64.580	71.880	79.180	4720
28.440	35.740	43.040	50.340	57.640	64.940	72.240	79.540	5080
28.560	35.860	43.160	50.460	57.760	65.060	72.360	79.660	5200
28.860	36.180	43.460	50.760	58.060	65.360	72.660	79.960	5500
29.160	36.480	43.760	51.060	58.360	65.660	72.960	80.260	5800
29.460	36.780	44.060	51.360	58.660	65.960	73.260	80.560	6100

od 38.520 do 43.320 znaša drag. dokl. 32.120	od 45.820 do 50.620 znaša drag. dokl. 39.420	od 53.120 do 57.920 znaša drag. dokl. 54.020	od 60.420 do 65.220 znaša drag. dokl. 46.720	od 67.720 do 72.520 znaša drag. dokl. 61.320	od 75.020 do 79.820 znaša drag. dokl. 68.620	od 82.320 do 87.120 znaša drag. dokl. 75.920	od 89.620 do 94.420 znaša drag. dokl. 83.220	Obdavčljiva plača se dobi, če se odšteje od skupnih službenih prejemkov tu navedena draginjska doklada.
od 47.040 do 54.240 znaša drag. dokl. 35.040	od 54.340 do 61.540 znaša drag. dokl. 42.340	od 61.640 do 68.840 znaša drag. dokl. 44.640	od 68.940 do 76.140 znaša drag. dokl. 56.940	od 76.240 do 83.440 znaša drag. dokl. 64.240	od 83.540 do 90.740 znaša drag. dokl. 71.540	od 90.840 do 98.040 znaša drag. dokl. 78.840	od 98.140 do 105.340 znaša drag. dokl. 86.140	

Usoda se maščuje.

Dne 2. junija 1923 ob pol štirih je izbruhnil na dosedaj še nepojasnen način požar na parni žagi kneza Auersperga v Jelendolu pri Ribnici. Žaga je pogorela popolnoma, ostale so samo delavske hiše. Gasilci iz okolice so bili takoj na mestu, zaradi pomanjkanja vode pa je bila vsaka pomoč nemogoča. Škoda se čeni na 6—7 milijonov kron. Zanimivo je, da je ista žaga pred kakimi dvema leti ravno tako do tal pogorela.

Zago so imeli v najemu nekateri ribniški magnati, ki so pod firmo „Velika gora“ izkoriščali podjetje, ob enem pa do skrajne brezobzirnosti tudi delavce. Cela vrsta ribniških korifej je na račun te žage in na račun delavskih žuljev pasla lenobo, a vse eno jim je bilo še premalo. Lansko leto so si izmislili načrt, po katerem so hoteli delavce še izdatneje izžemavati. Osemurni delavni čas jim je bil trn v peti, zato so hoteli uvesti delo v akordu in sicer tako, da delavci pri zakonitem delavnem času pri največjem naporu niti svoje poprejšne plače ne bi bili zaslužili. Nastala je borba, v kateri so delavci solidarno vstrajali šest tednov. Ali gospodje od „Velike gore“ oziroma njih famulus Lesjak je privlekel iz Hrvaškega Zagorja tropo navadnih fakinov, s katerimi so stavko zadržali. Poslovodja Lesjak je popreje v svoji kantini na žagi prirejal pravcate orgije pijančevanja in gorje vsakemu delavcu, ki do zadnjega vinarja ni zapravljal vse v njegovi beznici. Dogajalo se je, da so prišli delavci na žago oblečeni in obuti, odhajali pa raztrgani in bos!

Po uničeni stavki je postala anarhija še večja; delalo se je kar po dvanajst ur dnevno, popreje že stalno netrezni Lesjak je od samega alkohola postal še bolj zmešan.

Veliko krivde na teh razmerah nosi tudi bivši inšpektor dela inž. Mihor, ki je vso to svinjarijo mirne duše trpel, ker so bili gospodje pri „Veliki gori“ — demokrati!

Ne družabniki, ne inž. Mihor se niso ozirali na pametne nasvete starih, praktično izkušenih delavcev. Alkoholik Lesjak je bil vse in končno tudi poguba cvetočemu podjetju. Sedaj je te žalostne tragedije konec.

Da usoda prej ali slej vsako krivico kaznuje, o tem nas je življenska izkušnja zdravni poučila, da se pa bo nad ribniško velikogorsko famulijo tako kruto maščevala, s tem nismo računali. Sicer pa že stari hrvaški pregovor pravi: Svaka sila do vremena. Čeprav smo se z „Veliko goro“ pisano gledali, nam je lepega podjetja žal že z ozirom na narodnogospodarski moment in pa tudi radi tega, ker nismo maščevalni in škodoželjni.

Vprašanje na inšpektorja dela g. inž. Dejaka v Mariboru.

Gospod inšpektor! Tajništvo Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani se je tekom časa, odkar ste po rajnkem inž. Kuncu prevzeli inšpektorat dela v Mariboru, že nešteto-krat obrnilo na Vas s prošnjo, da bi končno razpisali razprave glede ureditve plač lesnim delavcem tvrdke Perger v Mislinjah. Tozadevno prošnjo oziroma vlogo je tajništvo urgiralo, posredovala je na prošnjo tajništva tudi že delavska zbornica pri Vas, telefoniralo je na Vaš urad, vse zaman! Ali se zavedate, gospod inšpektor, koliko stroškov ste že po nepotrebem povzročili strokovni organizaciji na času, za koleke, na poštini in za telefon? Ali se zavedate, gospod inšpektor, da je denar, katerega je strokovna organizacija lesnih delavcev za te izdatke radi Vaše komodnosti potrošila, težko prislužen denar, katerega so znesli skupaj krvavi žulji lesnih trpinov, da imajo za vse slučaje potrebno zaslonbo? Ali se zavedate, gospod inšpektor, da mora uboga, zaslužnjena in izmognana para radi Vas še več stradati kakor bi to bilo sicer potrebno? Radi verjamemo, da Vi lakote ne terpite in da tudi goli in bos niste, ker Vas že iz Celja poznamo in vemo, da si znate pomagati! Toda v Mislinje pojdite, tam odprite oči in videli

boste, da se tamkaj nahaja kup nesreče! In če Vas do skrajnih konsekvenc izkoriščani delavci, sestradane delavske žene, razcapani in gladni otroci delavcev ne bodo ganili, potem, gospod inšpektor — niste človek. Potem, gospod inšpektor — pri naši veri — ne spadate na mesto, ki ga zavzamete. Že v Celju ste se brigali za vse mogoče, samo za to ne, za kar ste bili poklicani. Namesto v obrate, da jih pregledujete, Vas je v avtomobilu vodila pot za Vašimi — da ne govorimo jasneje — osebno privatnimi opravki, ki bi jih noben inšpektor dela imeti ne smel. In zdi se, da nameravate „blagoslovljeno delo“, katerega ste započeli v Celju, nadaljevati tudi v Mariboru. Povemo Vam pa, da smo Vašega „delovanja“ kot inšpektor dela do grla siti. Zavedajte pa se tudi dejstva, da danes v ministrstvu za socialno politiko ne pašuje noben Žerjav. In ako mislite tudi v Mariboru inšpekcijo dela degradirati na stopnjo žegna sv. Blaža, kakor je to bil slučaj v Celju, tedaj boljše napravite, da sami poberete šila in kopita, ker Vam jih drugače bo moral pomagati zbirati delavstvo.

Tako, gospod inšpektor! In sedaj Vas prosimo, da tajništvo Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani konkretno obvestite, ali hočete sklicati razpravo v Mislinje ali ne, in ali se hočete potruditi, da se pričnejo razprave v Slovenski Bistrici ali ne? Da, gospod inšpektor, tudi za Slovensko Bistrico, kajti tudi glede te Vas že rotimo brez konca in kraja. Gospod inšpektor! Mnenja smo, da je čakanja dovolj, zlasti glede Mislinj ne potekajo samo tedni, odkar Vas drezamo, temveč meseci!

Če smo, gospod inšpektor, bili primorani spregovoriti nekoliko odločnejše, nismo krivi mi, ampak prisilili ste nas sami. Končno upamo, da nas ne boste prisilili spregovoriti še odločnejše, ker bi v tem slučaju morali spregovoriti tudi jasnejše.

Magnati Bohinjske doline.

V Bohinjski dolini se nahaja cela vrsta eksploatorjev. Na debelo grabijo milijone na račun narodnega imetja in delavstva. Ako bi hoteli navesti vse te pijavke in naslikati njih početje, bi bil naš list premajhen, zato za enkrat navajamo le glavne, ki gredo z „lepimi“ vzgledi naprej in druge mogotce direktnim in indirektnim potom silijo, da jim slede.

Naj bodi v pojasnilo navedeno sledeče:

Dne 10. aprila 1923 je „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani vložilo zahteve za zvišanje plač na te-le naslove: Mulej & Comp., Pogačnik & Dolenc, Hudovernik & Comp. in Vinko Jan. Kraji, kjer imajo ti gospodje svoja podjetja, so: Rečica, Soteska, Bohinjska Bela in Sp. Gorje.

Interesantno je bilo opazovati učinek vloge, kajti izgledalo je, kakor da bi bila treščila strela iz jasnega neba med jato vrabcev. Gospodje niso bili presenečeni zastonj, čutili so, da je njihova vest preobložena s težkimi, protizakonitimi grehi, ki jih vedoma uganjajo v svojih podjetjih. Zato so se nekateri žurili opravičevati. Sami so takoj začeli zboljšavati plače delavcem, da bi pa označili čas in kraj razprave, zato jim je najbrže manjkalo poguma, boječ se da bi tudi njihovi protizakoniti grehi pri razpravi prišli na pretres. To je dalo povod, da je osrednje društvo lesnih delavcev izročilo vso zadevo inšpekciji dela v Ljubljani, katera je razpisala razpravo na dan 23. maja 1923 in je gospodo povabila na ta dan v občinski urad na Bledu. K razpravi so prišli in sicer za tvrdko Mulej & Comp. gospodje Mulej in Gruden, g. Vinko Jan in za

tvrdko Hudovernik & Comp. kot zastopnik g. Zupan, ki pa je izjavil, da nima nikakega pooblastila! Gospod Zupan je torej prišel le figurirati poslušalca! Dejal je tudi, da bi bil opravičen pogajati se le g. Pogačnik kot solastnik te žage. Pogačnika in Dolenca pa ni bilo! Že v zadnji številki našega lista je bilo povedano, da je Dolenc z inšpekcijo dela svojedobno občeval naravnost pobalinsko in da je v svoji domišljiji izjavljal, da strokovna organizacija lesnih delavcev ni zakonita! Kako pa bi strokovna organizacija lesnih delavcev brez zakonite podlage sploh smela eksistirati, tega famozni Dolenc seveda ni povedal. Pogačnika je bržkone poučil Dolenc, zato tudi on ni prišel. Ako pa ta dva prenapeta domišljajca menita, da za nju zakoni in oblasti ne eksistirajo, se bosta še prepričala, da se zelo motita. Glede Pogačnika bi še dodali, da dokler je pri tvrdki Naglas v Ljubljani delal kot navaden mizarški pomočnik, nikoli ni odklanjal dobrin, ki jih je pridobivala strokovna organizacija, koje član je tudi sam bil. Takrat mu niti na misel ni prihajalo, postavljati se na stališče kakega Dolenca, da strokovna organizacija delavcev ni zakonita. Ravno tisti Pogačnik, ki prezira danes strokovno organizacijo lesnih delavcev, je bil tisti, ki se je vrnil v produktivno zadrugo ljubljanskih mizarjev, ki jo je bila strokovna organizacija lesnih delavcev ustanovila, in prevzemši od te zadruge zalogo pohištva je po hrbtih lesnih delavcev splezal kvišku ter se nalezal toliko denarja, da je pozneje mogel pričeti barantati z lesom.

Slučaj vojne je tudi Pogačniku dobro došel. Danes je mož napram delavcem ošaben, da kar smrdi. Uverjena naj bosta Pogačnik in Dolenc, da bo tudi njima greben ohlapnil.

Poleg gori navedenih zastopnikov oziroma lastnikov lesno-industrijskih podjetij so razpravi prisostvovali: za inšpekcijo dela g. inšpektor, za odbor osrednjega društva lesnih delavcev tajnik s. Bradeško in kot zaupnika delavcev sodruga Jagodic Janko in Poklukar Anton.

Vsebinsko zapisnika razprave priobčujemo na drugem mestu. Ugotoviti pa je treba, da ni krivo vodstvo podružnice ne centrale kakor da tudi ni kriv g. inšpektor, če doseženi uspeh ni večji od 20 odstotkov. O gospodu inšpektorju moramo celo izjaviti, da je bilo njegovo zadržanje pri razpravi korektno. Da ni bil uspeh večji, so v prvi vrsti zakrivili gospodje okoli družbe Hudovernik & Comp. in družbe „Sava“ (Pogačnik in Dolenc), katerim so njihovo odklanjajoče stališče silno podprli nekateri pri njih vposleni delavski podrepniki. Priznati pa moramo, da končno in glavno krivdo nosijo oni široki krogi lesnih delavcev, ki so v neopravičeni bojazni, da ne rečemo strahopetnosti ostali do danes še izven strokovne organizacije. Mnogi izmed teh se menda niti ne zaveda zločina, katerega so potom svoje malomarne indolence napram strokovni organizaciji zagrešili ne le nad svojimi tovariši, temveč tudi nad sabo. Tem zadnjim veljajo naše besede. Svoj greh bodo mogli popraviti samo na ta način, da se bodo postavili v vrste strokovno organiziranih lesnih delavcev in se žnjimi bodo v bodoče solidarno borili ramo ob rami.

Pri tej priliki ne smemo pozabiti še ene ovire. To je ona klerikalna rak rana, ki slovenskemu delavstvu tudi v Bohinjski dolini izpodjeda zdrave korenike delavskega razrednega boja. V svoji zaslepljenosti in zastarelem verskem fanatizmu se žal tudi še nekateri lesni delavci podajajo v okrilje „Orla“, o katerem bi vendar že vsak duševni revež moral vedeti, da je ravno taka ustanova kakor vse slične, ki tvorijo obrambeno gardo kapitalizma. Da nastopa na primer „Sokol“ pod drugimi gesli, „Orel“ pa pod drugimi, na stvari ničesar ne menja, ker se kapitalizem, ki je internacionalen in medverski, poslužuje

vseh mogočih sredstev in slepil, da med širokimi sloji delovnega ljudstva vzdržuje napetost in nesoglasje. Če bi se medverski in mednarodni kapitalizem ne posluževal te taktike, bi mu bilo že davno odklenkalo. Tako pa mu narodnost in cerkev izkazuje neprecenljive službe. Tembolj pa so v pričo teh neizpodbitnih dejstev obžalovanja vredni oni delavci, ki se sicer trkajo na svoje prsi in pravijo, da vedo, da je strokovna organizacija potrebna, ampak da ne morejo biti njeni člani, ker ni verska in jo zato pobijajo. Če bi pa poskusili ustanovljati verske in narodne organizacije, bi to pomenilo napeljavati vodo na kapitalističen mlin, videli bi, kako bi si gospoda od veselja mencala roke. Če so si torej klerikalni hlapci kapitalizma že popreje prizadevali preprečiti ustanovitev podružnice osrednjega društva lesnih delavcev na Bohinjski Beli, tedaj se niso zavedali, da pljujejo v svojo lastno delavsko skledo. Dasi vsak otročaj, ki se je dosedaj le količkaj naučil abecede delavskega pokreta že ve, da delavske strokovne organizacije, če hočejo doseči svoj namen, ne morejo biti drugačne kakor stanovske, mednarodne, medverske, delavske organizacije, ki vodijo razredno borbo proti enotnemu nasprotniku, to je proti enotnemu kapitalističnemu razredu, so vendar ti klaverni vitezi šli in širili laži, da je osrednje društvo lesnih delavcev komunistično in ljudi okoli njega sami komunisti, katerim naj bi se plačevali prispevki in katerim ne pride na um, da bi se za delavce kedaj potegnili! No, dne 23. maja 1923 je bilo videti uspeh te infamne gonje. Jasno pa se je tudi pokazalo, k čemu si lesni delavci vstvarjajo svojo strokovno organizacijo in k čemu obstoja „Orli“. Med tem, ko si je strokovna organizacija prizadevala, da se mizerne plače lesnih delavcev v Bohinjski dolini zvišajo, da bodo vsaj deloma odgovarjale draginji, so „Orli“ potom svoje obrekovalne kampanje branili delodajalce, da tem od svojih mastnih dobičkov ne bo treba odstopati ničesar delavcem. Na duhu ubogi orli so na žalost svoj namen dosegli, čeprav morda niti vedeli niso, kako so gospodom baronom Bohinjske doline imenitno pomagali proti delavcem, razumeli in zavedali pa so se te pomoči svojih osličkov, pardon orličkov gospodje okoli tvrdke Hudovernik & Comp. in so zato ostali doma, namesto da bi prišli na razpravo. To je bil uspeh verskokapitalistične orlovske služinčadi. Ali kolo časa se suče in tako bodo tudi še tisti delavci, ki tvorijo danes še v ti ali drugi obliki štafažo kapitalistični družbi, kmalu prišli do prepričanja, da ta družba jim za njihove službe ne bo prav nič hvaležna. In ker tem sotrpinom — orlom — ne želimo razočaranja, katerega bi sicer morali neizogibno doživeti, zato jim pravočasno priporočamo, naj nekoliko razmišljajo o orijentaciji, namenih in ciljih kapitalizma, naj se nekoliko pozabavajo s številkami in kmalu bodo prišli na sled, komu prihaja v prid neznosna draginja vseh življenskih potrebščin, in končno bodo prišli tudi kmalu do spoznanja svojega suženjskega položaja. V tem trenutku pa bodo vso orlovstvo vrgli pod noge onim, ki jim ga danes priporočajo. Kajti spoznanje, da delavskega vprašanja ne more rešiti nobena vera, nobena narodnost, ne meščanstvo, ne malomeščanstvo, temveč da zamore rešiti to vprašanje samo razredna borba delavstva samega, bo tudi njih privedla v vrste strokovne organizacije, v kateri se goji disciplinirani duh internacionalne zavesti proletarijata in solidarnosti.

Zatorej prijatelji na noge, kajti čas je drag in silno hiti. Pomisliti je treba, da smo delavci ljudje in ne živina in kot ljudje imamo pravico do poštenega življenja. Poštenega življenja nam pa nočejo priznati oni, ki jim ponujamo vsak dan svojo delovno silo, svoje zdrave ude. Kot plačilo za to, da

jim žrtvujemo vso našo življensko silo, za vsakodnevno naporno delo bi nam najraje še zadnji grizljaj odtrgali od ust. Za stroje se mora porabiti toliko olja, da se osi v ležiščih ne vnamejo, glede nas bi pa najraje videli, da bi se sploh odvadili jesti. Vsak podjetnik je navidezno prijatelj svojih delavcev le do tedaj, dokler so čvrsti in pomagajo grabiti milijone v njegov žep. Gospodov podjetnikov vest prav nič ne peče, kadar sami sebe in svoje rodbine na račun delavskih žuljev rede. Delavec pa, kadar mu opeša moč, ne najde v njihovih očeh prav nobene milosti. Proti obrabljenemu delavcu uporabijo vsa sredstva, samo da se ga znebe. Še nikoli pa se ni slišalo, da bi ljudje, ki odvajajo delavca od strokovne organizacije, takemu delavcu v slučaju potrebe pomagali. Nasprotno, še smejali so se in smejejo se še danes, ker je njihov princip, utrjevati si svojo pozicijo v podjetju na račun drugih. Ali navzlic vsemu prilizevanju in dobrikanju se svojim gospodarjem, navzlic vsemu hinavstvu velja še vedno stari pregovor, da ima laž kratke noge in tako bo prišla sigurno tudi vrsta na one, ki bi svojega sodelavca z družino vred najraje pahnili v nesrečo.

Proč z vsemi takimi sredstvi, ki poštenega delavca niso vredni. Usoda vsacega, ki si mora služiti svoj kruh je enaka, zato med delavci zlasti ene in iste stroke ne sme biti razlike. Vsi se podajmo na branik naših pravic. Le na ta način se bomo ubranili kapitalističnemu pohlepu. Vsi v strokovno organizacijo.

Naši mezdni pokreti.

Stavka lesnih delavcev v Subotici.

Naravnost nepreračunljiva so pota kapitalistične pohlepnosti. Kakšnih eksperimentov se kapitalistični banditi poslužujejo, nam jasno kaže slučaj v Subotici. V tovarni za vagone, katera se v tem mestu nahaja, je bilo do meseca aprila 1923 poleg potrebnega števila delavstva kovinskih strok tudi 108 lesnih delavcev, večina mizarjev. Da pride uprava tovarne do cenejše produkcije, si je izmislila sledeči naravnost satanski načrt: Dne 7. aprila t. l. je šla in pretežni večini delavstva delo odpovedala. Število na cesto vrženega delavstva je bilo tako veliko, da je znašalo 70%. Od drugih 30% v tovarni ostalega delavstva pa je uprava zahtevala, da mora ravno toliko dela izvršiti, kakor je to bilo slučaj, ko je bilo vposlenih še odpuščenih 70%. Razume se, da je taka blaznost povzročila pri v tovarni ostalih delavcih silno razburjenje, posebno še, ko jima je uprava zapretila, da jim bo plače znižala za celih 10%, ako produkcija ne bo enaka! A tudi, če bi uprava tovarne ne bi bila izrekla te pretnje, je bila borba neizogibna. Kajti v tovarni ostali delavci so zaslutili namen uprave, zato so se takoj izrekli solidarni z odpuščenimi tovariši in so kot en mož stopili v stavko. Stavko, katera traja že okrog 70 dnij, vodijo delavci z občudovanja vredno vstrajnostjo. Njihove plače so znašali 6 do 8 dinarjev na uro in razumljivo je, da v pričo velike draginje niso mogli pristati na to, da se jim itak že nezadostna plača še zniža in vrhutega še tako veliko število delavcev od strani uprave vrže na cesto.

Pokrajinski odbor za Hrvatsko in Slavonijo je izdal proglas na lesne delavce svojega področja in nabiralne pole za zbiranje sredstev, s katerimi naj se borečim se lesnim delavcem v Subotici priskoči na pomoč. Oni sodrugi pa, ki nabiralnih pol niso prejeli, naj sami uvajajo zbirke. Denar, ki se na Hrvatskem in v Slavoniji v to svrhu nabere, naj se pošlje pokrajinskemu odboru v Zagrebu.

Stavka mizarjev v Varaždinu.

Draginja dnevno raste, ali delavske plače so v Varaždinu ostale take, kakor so bile pretečenega leta. Tamošnji mizarški pomočniki, uvidevši, da se pri prepričljivih plačah ne da izhajati več, so izročili tvrdki Grabošnik spomenico, v kateri so zahtevali, da se jim njihove povsem nezadostne plače primerno zvišajo. Vsekakor se je moral g. Grabošnik zavedati dejstva, da je regulacija plač mizarjem potrebna. Ali njegova kapitalistična brezobzirnost mu je velevala opravičene zahteve odkloniti! Predno pa je izvršil ta akt, in da si za slučaj morebitne stavke svojih mizarjev zagotovi pomoč, je že v naprej sklenil pakt s takozvanim akcijskim odborom (Novakom), ki naj bi mu za slučaj potrebe preskrbel stavkolomce. Mizarji tvrdke Grabošnik, trideset po številu, so dne 7. maja vsled odklonilnega stališča svojega delodajalca res morali stopiti v stavko. Delavci so stavkali solidarno, stavkolomca ni bilo niti enega. Ali dne 19. maja 1923 je eksponent akcijskega odbora Novak, gotovo po kakem nalogu, poslal v Varaždin s. Pešuta z nalogom, naj se pri strokovni organizaciji nikar ne javi, temveč naj gre kar naravnost v podjetje g. Grabošnika, kjer bo sprejet v delo. Kot zaveden sodrug se je s. Pešut navzlic temu javil pri organizaciji. Tam se mu je seveda pojasnilo, da je pri Grabošniku stavka, nakar se je s. Pešut vrnil zopet v Zagreb, kjer je Novaka pošteno oštel. Pripomniti je treba, da je Novak ponovno bil opozorjen na stavko v Varaždinu in naprošen, naj tja mizarjev nikar ne pošilja. —

Tri dni po tem dogodku pa se je izkazalo, da se gospodin Novak prav izvrstno razume na posle kapitalističnega agenta — drugič je namreč poskrbel, in to pot celo pet stavkolomcev, in ker se je bal, da bi jih stavkujoči mizarji v Varaždinu utegnili opozoriti, naj nikar ne nasedajo Novaku na lim, zato jih je v avtomobilu sam spremljal v Varaždin! In da odnošaje med Novakom in kapitalistom Grabošnikom še bolj karakteriziramo pripominjamo, da je Novak z Grabošnikom pijančeval, razume se, da na stroške tovarnarja Grabošnika!

Dne 13. maja je bil na „kongresu“ v Brodu na Savi, katerega je sklicala Novakova bratovščina, podpisan nekak sporazum, po katerem se ima v prihodnjici ustaviti vsakojako medsebojno napadanje; komaj pa je od tega trenutka poteklo pet dni, so pričeli isti ljudje, ki so ta sporazum podpisali, pošiljati stavkolomce v ona mesta, kjer se pošteni delavci borijo za večji košček borega kruha. Na mestu dela za zblizanje in zedinjenja — izdajstvo! Seveda tudi nas po taki kruti prevari ne veže več naš dani podpis. Gospoda „akcijski“ naj se nikar ne zgražajo, če za takih okoliščin bomo vse njihove lopovščine promptno parirali.

Tovarnar Grabošnik v Varaždinu ima prevzeto delo tudi za Zagreb in Beograd. Vsa njegova konkurenčna zmožnost je bila zgrajena na zistemu skrajnega izkoriščanja pri njemu vposlenih mizarjev.

S tem, kar smo navedli, „čedni“ posli gospode okoli „akcijskega“ še niso pri kraju.

Nekaj mizarjev tovarnarja Grabošnika se je ob izbruhu stavke v Varaždinu nahajalo na stavbni montaži v Zagrebu in Beogradu. Kakor hitro so ti mizarji bili opozorjeni na to, da so mizarji njihovega delodajalca v Varaždinu stopili v stavko, so tudi oni kot pošteni delavci delo odložili. Ali tudi v tej stiski so gospodje okrog „akcijskega“ in menda tudi okrog Glavne delavske zveze (Glavni radnički savez) g. Grabošniku priskočili na pomoč! Iztaknili so nekega stavkolomca, ki sliši na ime Kociper, katerega so še z nekaterimi individuji poslali na stavbno montažo v Beograd. Beogradski sodrug mizarji pa so prišletem

razložili zakaj gre, tako da je famozni Kociper ostal na cedilu. Nato se je Kociper odpeljal v Varaždin, od koder ga je Grabošnik poslal v Zagreb, kjer je pri Glavni delavski zvezi dobil navodila za nadaljno postopanje. Nato je poslal v Beograd brzojav in dopis. Brzojavil je takole: „Varaždin 855:15 — 28./V. — 17—20 Pokret propao 18 radnika mogu doći drugi dolazimo Kociper“. Vsebina dopisa pa se glasi: „Sodrugom sporočam, da je pokret v Varaždinu ponesrečil. Glavna delavska zveza pošlje Grabošniku ljudi kolikor jih potrebuje.“

Nimamo povoda dvomiti o resničnosti tega, kar smo navedli, ker se originali nahajajo v rokah naših sodrugov.

Nad ljudmi, ki v delavskem pokretu igrajo tako judeževu vlogo, mora vsak pošten delavec izreči svoj anatema. Taka družba nima pravico apelirati na lojalno obzirnost, njim mora veljati boj do skrajnosti in do iztrebljenja, ker taki zastrupljevalci studencev družega ne zaslužijo.

Sicer pa konstatiramo, da stavka mizarjev v Varaždinu ni končana in upati je, da bodo naši varaždinski sodrug vstrajali do zmagovitega konca. Zato vse mizarje Jugoslavije opozarjamo, naj pod nobenim pogojem ne potujejo v Varaždin.

Stavka lesnih delavcev v Mitrovici.

V tovarni pohišstva tvrdke Tade v Mitrovici je neki pri-ganjač delavstvo tako šikaniral in denunciral, da je potrpežljivost mizarjev priklopela do vrhunca. Da se iznebe tega tirana, so vsi v tovarni vposleni delavci stopili dne 22. maja t. l. v stavko ter zahtevali, da vodstvo tovarne prenapetega ovaduha odslovi. Stavka je trajala štiri dni in se je končala z zmago delavcev.

Kjer sloga, tam je moč!

Stavka lesnih delavcev v Capragu.

V Capragu se nahaja veliko lesnoindustrijsko podjetje z žagami itd. in je pri tem podjetju vposlenih okrog 450 delavcev. Kakor povsod drugod, tudi ti delavci vsled nezadostnih zaslužkov težko živijo. Na čast teh delavcev pa je treba reči, da se zavedajo, da brez boja ni zmage. Zanašajoč se na svojo zavest in na svojo dobro organizacijo, so izročili upravi podjetja zahtevo po zvišanju svojih prejemkov za 45%. Uprava je zahtevo delavcev odklonila. To je dalo povod stavki, katera je izbruhnila dne 24. maja t. l. Vršila so se sicer kmalu na to pogajanja, toda brezuspešno. Šele 3. junija je prišlo do ponovne razprave in se je to pot dosegel sporazum. Sklenjeno je bilo sledeče: 1. Strokovna organizacija lesnih delavcev se prizna. 2. Prvi maj se priznava kot delavski praznik. 3. Delo traja dnevno osem ur. 4. Podjetje bo vsakemu delavcu letno oddalo po dva para novih čevljev po 50 K za par. 5. Za dva para čevljev cele podplate po 24 K za par. 6. Za dva para čevljev pol podplate po 12 K za par. 7. Dvoje parov perila po 50 K za par. 8. 30 do 40 dkg masti na teden za osebo po 10 K. 9. 30 do 40 dkg sladkorja po 340 za kg. 10. Prosta kurjava (odpadke). 11. Zgraditi se mora toliko poslopij, da dobe vsi zaposleni delavci brezplačno stanovanje. 12. V poletenskih mesecih dobi vsak delavec po en liter petroleja na mesec, v treh zimskih mesecih pa po dva litra po 120 K za liter. 13. Plače se povišajo od 10 do 20%. Razen tega dobe delavci ostali živžev po znatno znižanih cenah, tako n. pr. moko po 2 K za kg itd.

Stavka je trajala enajst dni. Stavkolomca niso imeli niti enega! To je tudi razumljivo, kajti za onega, ki bi se pojavil v Capragu kot stavkolomec, bi bila stvar precej riskantna.

Živel razredno zavedni lesni delavci v Capragu.

Zapisnik

mezne razprave lesnih delavcev na Bledu dne 23. maja 1923, zadevajoč mezno razpravo delavstva lesnih tvrdkah: Papler & Mulej, Rečica; Pogačnik, Šoteska; Dolenc, Resman & Comp.. Bohinjska Bela, in Jan, Rečica.

Razprava se je razpisala na prošnjo delavske zbornice in „Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani“.

Prisotni:

Za inšpekcijo dela g. inženir Domainko Dragotin; za tvrdko Mulej & Comp. gg. Mulej Valentin in Gruden Franc; za tvrdko Jan Vinko g. Vinko Jan; za tvrdko Hudovernik & Comp. Jakob Zupanc; za „Osrednje društvo lesnih delavcev“: Bradeško Andrej, Jagodic Janko in Poklukar Anton.

Po daljši razpravi so pristali zastopniki lesnih tvrdk na sledeče povišanje oziroma se je sklenilo nastopno: 1. Delavcem se zviša urna plača najmanj za K 2 na uro (dve kroni); 2. Delavstvo se ne sme siliti k akordnemu delu; 3. Obojestransko velja 8 (osem) dnevni odpovedni rok, to pa le pod pogojem, če delavec ne bi po § 82 obrtnega reda kako kaznjivo dejanje izvršil; 4. Mesečno je temeljne plače regulirati in to po dviganju draginje odnosno padanje cen; 5. Ta odgovor velja za nedoločeno dobo in se more odpovedati oziroma razveljaviti z eno mesečno odpovedjo obeh sklepajočih strank.

Medtem se p. n. tvrdke opozore na § 35 zakona o zaščiti delavcev.

Bled, dne 23. maja 1923.

Shodi.

Stari trg. Dne 31. maja 1923 popoldne se je vršil shod lesnega delavstva v Starem trgu, kateri je bil dobro obiskan. Poročal je s. Bradeško iz Ljubljane. V prvem je poročal o poteku pogajanj, ki so se vršila isti dan pri graščinski upravi „Snežnik“, kar so delavci vzeli na znanje. Dalje je grajal vse one delavce, ki niso organizirani. Zato jim priporočamo, da takoj pristopijo v organizacijo, da se bodo mogli potem skupaj boriti za zboljšanje gmotnega položaja. Nadalje se priporoča delavstvu, da naj bo malo bolj solidarno, ter pomaga svojim zaupnikom in se vedno ravna po navodilih svojih zaupnikov. Upoštevajo pa naj predvsem osemurni delavnik, pošteno delajo, ker le za pošteno delo lahko zahteva tudi pošteno plačilo. Potem je priporočal članom naj redno plačujejo prispevke vsako soboto, tako da nimajo zaupniki toliko dela in morejo obenem tudi redno pošiljati obračune na centralo, ker mora vladati povsod red. Ako članstvo zahteva od centrale delo in red, naj tudi vsaj redno plačuje svoje prispevke. Nadalje je poročal o splošnem položaju lesnega delavstva ter omenil vzroke sedanje velike krize. Dolžnost vsakega lesnega delavca je, da se organizira in da pomaga v borbi za naše pravice. Zato pa sodrugi na delo. Ker se ni nobeden več oglasil k besedi, se je lepo uspeli shod zaključiti.

Razno.

Rudolf Brajer †. Neusmiljena koščena roka smrti je zopet posegla v vrste ljubljanskih mizarjev. To pot nam je iztrgala zelo priljubljenega prijatelja in sodruga. Rudolf Brajer je, od svoje firme poslan, delal na stavbni montaži v Zagrebu. V četrtek dne 31. maja t. l. je bil praznik, to priliko je porabil in se je šel kopat v Savo. Revez gotovo ni slutil, da bo njegova pot do Save — zadnja. Ali je rajnkega sodruga v vodi prijel krč ali je zašel v prevelike valove, nam ni znano. Vemo le, da je sodrug Brajer utonil. — Najdeno in potegnjeno iz Save je bilo njegovo truplo šele v četrtek dne 7. junija. Pogreb se je vršil dne 9. junija. Kot zastopnik podružnice ljubljanskih mizarjev se je pogreba udeležil s. Blažević.

Sodruga Brajer, ki je na tako tragičen način končal svoje življenje, je bil star šele okrog 30 let. Bil je zelo inteligenten, nardarjen in izvrstno kvalificiran delavec, vsled česar je tudi pri delodajalcih mizarjske stroke užival ugled. Svojim sodelavcem je bil vsikdar pošten, odkrit in dober tovariš in sodrug. Vsikdar se je zavedal dolžnosti do svoje strokovne organizacije. Nesreče pri kopanju v Savi v Zagrebu so v poletnem času na dnevnem redu. Sedaj je postal žrtev savskih valov tudi naš ubogi Brajer, katerega smo v naši sredini vsi tako radi imeli.

Naj mu v hladni grob sledi zadnji naš pozdrav in zahvala za njegovo proletarsko zvestobo. Bodi mu zemljica lahka.

Nezgod. Dne 30. maja 1923 je skobelni stroj našemu sodrugu L. Šloserju obrezal dva srednja prsta leve roke. Nezgod se mu je pripetila v mizarjski delavnici g. Bizjaka v Ljubljani.

Sodrugu Šloserju želimo, da bi se mu zadobljene rane kaj kmalu zacelile.

Nedeljsko delo ne hasne nikdar. V Zgornjem Radvanju bivajoči posestnik Jože Breznik je najel tesarja Ivana Gorelca, da bi mu postavil skedenj. Ker sta hotela to delo čim preje končati, sta šla na delo tudi v nedeljo. Ko sta bila ravno zaposlena pri postavljanju stropa, se jima strop udere ter pokoplje oba podae. Pomoč je bila takoj na mestu, ki jih je spravila izpod podrte zgradbe. Rešilni oddelek je bil takoj pozvan ter je nesrečnežema nudil prvo pomoč. Prepeljana sta bila v bolnico.

Opozorilo. V današnji številki prinašamo nadaljevanje članka Fr. Uršiča „Dohodnina od plač“. Nujno priporočamo vsem podružnicam in vplačevalnicam, da naj vsaj po en izvod vsake številke hranijo, kajti iz članka je natančno razvidno, v kolikor je delavec dolžan plačati davek od plače in v kolikor ta davek plačati ni treba. Vse številke, v katerih je Uršičeva razprava priobčena, so torej velike važnosti.

Popravek. Dobili smo obvestilo, da nekatera poročila o majski slavnosti iz Novega Sada, ki smo ga prinesli v 10. številki našega lista z dne 15. maja 1923, ne odgovarjajo resnici. Shod, na katerem se je v Novem Sadu zbralo okrog 4000 ljudi, so priredili strokovne organizacije in ne socialistična stranka.

Mrtva mesta. Nekdanje velike metropole azijskih, afriških kultur so dandanes v razsulu. Preiskovalci jih izkopavajo in odkrivajo njih današnje mrtvo življenje. To pa niso naravne katastrofe, ki so jih uničile, ni jih zalila lava, ni jih poplavilo morje, ampak prebivalci so jih prostovoljno zapustili, ko je napočila nova kulturna doba, ki je izpremenila obliko ljudskega življenja. Ako motrimo ta velikanska mrtva mesta, si pač moramo misliti, kakšne izpremembe so se v njih izvršile, da so ljudje hiteli iz njih. A vendar imamo v najbližji bližini podobne pojave i današnji dan, ko se nam predstavlja svetovna vojna kakor eno takih razpotij. Statistika kaže, da znaša danes množina morskega prometa v Trstu četrtingo predvojnih tovorov. Ako prištejemo k temu še trgovsko življenje, pa uvidimo, da je polovica tržaškega prebivalstva primorana izseliti se. Glede usode dunajskega mesta še ni padla odločitev, ali vse tako kaže, da se bo moralo prebivalstvo v precejšnji množini izseliti. K temu prihaja še „socialno preseljevanje“, t. j. gibanje med družabnimi sloji. Iz istega vzroka se bodo vsekako zmanjšala tudi nemška mesta. Zgodovinski dogodki, ki se dosledno ponavljajo.

Društvene vesti.

Pozor! Osrednje društvo pozivlja vse svoje podružnice, da odpošljejo vse obračune za zaostale mesece najkasneje do 20. junija 1923, ter da pošljejo vse podružnice obračun za mesec junij do 10. julija 1923 in vsak nadaljni mesec tako obračunavajo, ker je s 1. junijem začela delovati „nova centrala“, kateri mora osrednje društvo vsak mesec predložiti vse obračune svojih podružnic v pregled. Obenem pozivljamo članstvo, da redno plačuje prispevke, tako da bodo podružnični blagajniki mogli zaključiti koncem meseca in poslati osrednjemu društvu obračun.

Tajništvo.

Sprememba. Pokrajinski odbor Zveze lesnih delavcev Jugoslavije za Srbijo v Beogradu je svojo pisarno preselil in se od 15. junija 1923 naprej nahaja v kavarni „Dubrovnik“, Takovska ulica šte. 32. Vse pošiljke in dopisi namenjeni pokrajinskemu odboru v Beogradu naj se pošiljajo na novi naslov.

Vsi ljubljanski mizarji so naprošeni, da pridno delajo na dobitkih za vrtno veselico. Podružnični odbor.

Lesni delavci pozor!

Ne potujte v Varaždin in Subotico. V obeh teh mestih se nahajajo lesni delavci v stavki. V Zagrebu in Ljubljani vlada med lesnimi delavci brezposelnost, zato tudi v te dve mesti ne potujte. Izogibati se je treba tudi Maribora, kjer se mizarji in strojni delavci nahajajo v mezdnem pokretu.

V Loškem Potoku mezdni pokret še ni končan.

Slovenska Bistrica. Stavka v tovarni za gumbe traja dalje. Mislinje. Tudi tukaj še ni urejeno mezdno vprašanje.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.